

Iz hvaležnosti, da se jih tako karakterizira, še sami razširjajo prav tisto literaturo! Kaj takega more storiti le učitelj pretirani idealist, ki dela samo za druge, nase in na svoj stan pa pri tem pozablj.

Naš stan ima že od vsega početka dokaj trdo borbo za svoj ugled. Kot vzgojitelji ga moramo imeti in zato si ga skušamo prizoriti. Vsaka literatura ima tudi svoj poseben namen. In naši literaturi, zlasti tisti, ki jo izdajo razne književne družbe, je brez dvoma namen vzbujati široke plasti našega naroda in jih izobraževati. Torej obenem tudi pospeševati poklicno delo učiteljstva kolikor toliko. Toda s takimi učiteljskimi karakterji, kakor jih srečavamo zlasti zadnja leta v naši literaturi, se učiteljstvu med maso ugled le ponuja. Zavedajmo se, da pripravt in tudi povprečen človek napravi iz karakterja tip, ki ga pospoli na ves stan. Zato ne pravijo: »taka je bila Olga«, ampak »take so naše učiteljice«.

Ker je pisec članka dokaj konkreten, hčemo biti tudi mi. Organizacija in delovanje Mohorjeve družbe sloni na duhovščini. Cankarjeva na voditeljskih delavstva v Vodnikove pa z večine na učiteljstvu. Ali si zamoret misliti, da bi pri Mohorjevi družbi pasirala knjiga, kjer bi se v podobnih »karakterjih« sramotila duhovščina, kakor se sramoti učiteljstvo v Vodnikovi? Ali bi Cankarjeva družba izdala knjigo, v kateri igra delavec tako žalostno vlogo, kakor jo igra učiteljstvo v Vodnikovih? Zato je imel prav tov. Haberman, da je omenil le izdanja Vodnikove družbe. Če nas neprijatelj sramoti, je razumljivo. Če me pa takozvani prijatelj valja v blatu, se mu bom pa lepo zahvalil za njegovo naklonjenost.

Pa še nekaj!

Konsekvens napram tej družbi kljub vsem tem dejstvom nismo izvajali in jih tudi še ne mislimo. »Vsaka stvar ima pa svoj konec in nihče nas ne more siliti, da bi poljubljali knuto, ki nas tepe,« kakor prav prav Haberman.

Kdor izreka kritiko nad učiteljstvom, naj vpraša prvo sebe, kaj je že sam storil za izboljšanje; morda mu je ljubše, da je učitelj tak kakršen je, ker ga je lažje izkorisčati.

S sodbo učiteljstva, sodijo nosilci družbe v veliki meri — sebe!

— Stanovanje in kurijs za učiteljstvo. Šolskoupravni odsek pov. UJU je sklenil na svoji seji opozoriti učiteljstvo na se prenagli z izvajanjem novega šolskega zakona z ozirom na stanarino in drva ter maj počaka navodil oblasti in se le po njih ravna, da se izognemo nepotrebne nesoglasja med šolo in ljudstvom, vendar katerega bi trpel naš stan, kakor tudi šola. Poverjenštvo je zaprosilo, da se izda o izvajaju tega poseben pravilnik.

— Ureditev krajevnih šolskih odborov po novem zakonu o narodnih šolah. V »Službenih Novinah« br. 289. — C. XIX. z dne 9. decembra 1929. je izšel novi zakon o narodnih šolah. §§ 123. do 134. tega zakona vsebujejo določbe o ureditvi in poslovanju novih krajevnih šolskih odborov, ki morajo biti v smislu § 160. cit. zakona urejeni v smislu tega zakona najkasneje v dveh mesecih potem, ko stopi ta zakon v veljavo, t. j. do 9. februarja 1930. V zvezi s to določbo je tudi predpis § 165. cit. zakona. Kraljevska banska uprava je izdala odlok, da se brez odloga vse potrebno odredi, da se vsi krajevni šolski odbori po predpisu § 123. cit. zakona pravočasno urede najkasneje dne 10. februarja t. l. Pri izvajaju tega naloga je upoštevati naslednja navodila: Krajevni šolski odbor, kakor ga določa § 123., velja za podeželske krajevne šolske odbore in za šolske odbore v mestih, ki štejejo manj kakor 30.000 prebivalcev; za mesta z več ko 30.000 prebivalci velja predpis § 124. Manjša mesta (trgi) tvorijo s podeželskimi občinami, ki so event. všolané v mestni šolski okoliš, skupen krajevni šolski odbor, a vanj vstopa »najstarejši po činu, t. j. načelnik (predstojnik) občine, ki je najvažnejša. Poleg tega so člani po položaju (virilisti) še upravitelj načrte in upravitelj meščanske šole (ako je ta v kraju), in sicer zopet pri več šolah v kraju »najstarejši po činu (za kar moramo smatrati upravitelja najvišje organizovane šole v kraju)* in občinski rajonski zdravnik (mestni fizik, distriktni zdravnik za dotično občino). Pet uglednih oseb naših državljanov tvori s prvimi štirimi krajevni šolski odbor šolske občine po tem §. Pet »voljenih« članov voli občinski odbor dotične upravne občine, ako je všolana le ena občina, oziroma občinski odbori všolanih upravnih občin vsak zase, ako jih je več. Vendar je število voljenih članov omejeno na pet; zato bo treba, ako je več občin ko pet, določiti, katera občine so upravljene do te volitve, za kar bo najpravilnejše merilo ključ, po katerem se bo delila vsota prispevkov na posamezne upravne občine za dotično šolsko občino. Ni pa izključeno da bi se smela voliti v krajevni šolski odbor oseba, ki ne prebiva v upravni občini, ki sama ne voli člana. — Zakon ne predpisuje kvalifikacije za člana, ki se sme voliti, nego je v njem le želja, izražena z namenom, da bi prišli v krajevni šolski odbor možje, ki jim je na srcu šola in prosveta; samo po sebi umljivo pa je, iako zakon tega ne poudarja, da morajo imeti aktivno in pasivno volilno pravico. Predsednika v njegovi odsotnosti zamenjuje šolski upravitelj, ki je tudi odborov poslovodja, razen v primeru § 125.; aka pa je predsednik upravitelj sam, si sam določa namestnika, ki predseduje sejam, kadar je predsednik — upravitelj odsoten. Ni pa tudi predsednikov namestnik v obči (gl. § 125. posl. odst.).

* Po informacijah, ki smo jih prejeli, pride tu v poštov v prvi vrsti večrazrednice (vzpostavljene ne štejejo), torej upravitelji višje razredne šole; ako so šole enakorazredne, se upošteva starostna doba upraviteljev, ki pridejo v poštov. — Op. uredni.

— Likvidiranje učiteljskih prvostopnih sodišč. Ministrstvo prosvete je izdalо naslednjo odredbo. — Z novim zakonom o narodnih šolah so ukinjena učiteljska prvostopna sodišča (disciplinski senati, oblastna šolska disciplinska poverjeništva) in disciplinska oblast z omejitvami v al. 1. § 89. omenjenega zakona je prenesena na ministrstvo prosvete. — Ker je novi zakon o narodnih šolah stopil v veljavno 9. decembra 1929. in so izgubili s tem dnem v vsej kraljevini veljavo vsi dosedanji zakoni, zakonske naredbe, odredbe in da bi se prilagodil disciplinski postopek zaradi učiteljskih prestopkov, novemu zakonu o narodnih šolah, se postopa odslej sledi: 1. Vsi oni disciplinski prestopki, zaradi katerih do dneva objavljenja novega zakona t. j. do 9. decembra 1929. je izrečena disciplinska obsodba v prvi stopnji se morejo, v kolikor je proti njim vložena pritožba, dostaviti ministru, v celoti, da se seznanijo z njo.

— Trgovsko in obrtno-nadzornalno šole. Ker so tangirane z uredbo ministrstva trgovine in industrije, ki jo prinašamo na drugem mestu tudi te šole in učiteljstvo, ki poučuje na njih, opozarjam posebe na to uredbo vse prizadete tovarište ter smo jo ponatisnili v celoti, da se seznanijo z njo.

— Pravilnik za izdajanje šol. Po novem šolskem zakonu je predviden tudi pravilnik za izdajanje šol po enotnih predpisih. Da se učiteljstvo, ki so mu znani dosedanji predpisi za izdajanje šol, seznamti tudi s predpisi, ki so tudi v veljavi v bivši Srbiji. Objavljamo pravilnik, ki je bil tamkaj v veljavi. Poverjenštvo je pripravljeno sprejeti vse tozadne nasvete iz prakse učiteljstva ter jih predložiti na merodajna mesta.

— Kmetijski zimski tečaji na osnovnih šolah. Prosvetni minister je izdal odlok O. N. br. 90/777 z dne 28. novembra 1929., s katerim je dovoljeno, da se smejo vršiti na osnovnih šolah zimski kmetijski tečaji in to samo v času, ko ni pouka v osnovni šoli, in sicer po končanem pouku, ob nedeljah in praznikih in za božične počitnice.

— V spomin nadučitelju Fr. Šijancu. (Umrl 10. januarja 1930. pri Sv. Andražu v Slovenskih goricah). Upokojeni nadučitelj ima šopek rož za klobukom. Šopek vedno cvetočih. On jih je uvedel pri Sv. Andražu. Rož je prerađen. Pa jih nima zato danes za klobukom. Danes praznuje obletnico, ko je prebil v ječi dva meseca. »Hudodelstvo je zakrivil! Častil je knjige, v kateri je bilo tiskano, da sta slovenski in srbski jezik sorodna. Ta stavki je rdeče podprteli. — Človek ima vedno prijatelje. Pa ne vedno dobre. Takemu prijatelju je posodil star nadučitelj knjige. Glej podčrtano »hudodelstvo!« Se hvaležen je moral biti oficirju s pod oči nasršenimi brki, ki je robantil nad njim in ga obsodil samo za dva meseca v mrzlo, vlažno ječo. Da, noge so mu od tedaj vedno hujje zatekale. — Eh, kaj za to! Šopek naj bo danes za klobukom. Šopek vedno cvetočih. — Dan je svetel, poln toplega solnca. Skorec pojde pesem v zelenju hruškinega vrha. — Nadučitelj vzame palco; gre na izprehod v Gaberje, na pokopališče. — Iz lin svoni poldne. Šolarji vrve iz šole. Pozdravljajo, se ozirajo. »Gospod nadučitelj imajo puščljice, si šepečajo. Nadučitelj je srečen: obsegel ga je val mladost. Srečen je, kakor je srečen star vojak, ko gre mimo njega »kompanija« vojakov; brke si zavišč, brska po mladih spominih. Stiridesetero leto je poučeval. Spomin mu čara pred oči legije otrok, ki jim je sejal znanje. Ljubezen do rodne grude v dušo in srečo. Srečen je danes stari veteran, čeprav oči slabo vidijo čeprav so noge sposilikive, težke. — Na vrhu je in pogled plava po sinji jasnini po zeleni, kot miza ravnih pesniških dolini valov po valovih goric, kjer pojo kopači pesem, še dalje dalje... Oko mu zamegli Brise očala. Da, slabе so oči. — Sredi grobov stoji. Nasmehne se v sivo brado. Ni žalosteni nasmeh. Čemu? Srečen je! Od vseh belih cerkv, preko vseh goric zvoni Z njim zvoni srce. Zopet si briše očala. Da, da slabе so oči. — Eh, kaj za to! Šopek je danes za klobukom Šopek vedno cvetočih. — Na njejovem grobu rasto rože. So kakor simbol nje, govega dela, njegove ljubezni: vedno cvetoče.

J. Jordan.

— Likvidacija potrdil, ki so bila izdana na podlagi čl. 10. zakona o vojni škodi in likvidacija 20% kronskega priznanja. Finančna direkcija objavlja uradno: S 15. januarjem 1930. je stopil v veljavo zakon o odvzemenu iz protmeta in o uporabi potrdil, ki so bila izdana na podlagi čl. 10. zakona o vojni škodi in 20% kronskega priznanja. Po tem zakonu bodo sprejemale davčne uprave za odplačevanje davčnih zaostankov na neposrednjih davkih

in državnih pristopih do konca leta 1928. na vedenia potrdila in priznanice namesto gotovine. Na isti način bodo sprejemala potrdila odnosno priznanice tudi na občinska oblasta, ki jim je bilo z rešenjem ministrstva finanča poverjeno vknjiževanje in izterjevanje neposrednjih davkov. Potrdila in priznanice se bodo sprejemale samo one, ki so bile svojčas izdane. Ne sprejemajo se »potrdila o neizdanim bonu za reparacije, ki so bila izdana na osnovi čl. 11. zakona o vojni škodi, pač pa se sprejemajo ona potrdila, ki so bila izdana na osnovi čl. 10. zakona o vojni škodi. Ravno tako se ne sprejemajo za odpalčilo dolga, niti se ne priznavajo one kronske priznanice, izdane na teritoriju, ki se danes nahaja izven jih kraljevine. Za poravnavo svojih davčnih zaostankov se s temi potrdili in priznanicami lahko ukorisčajo ne samo osebe, na katere se glase, marveč vsak drug davčni dolžnik, ki jih posedeje. Neizkorisčeni ostanki vsote označen na potrdili ali na priznanici, ki presega osebni dolg enega prinosca, odnosno skupni dolg več prinoscev omenjenih potrdil in priznanic, se ne bo na noben način več upošteval. Navedenih potrdil in priznanic se ne morejo v nobenem primeru posluževati prinosci za poravnavo davka, ki je bil odmerjen za leto 1929. ali kasneje. Na vsakem potrdilu, odnosno priznaniču se bo pred davčnim, odnosno občinskim oblastom, ki jih sprejema, vpisala ona oseba, ki se bo z njimi ukorisčala, in sicer lastnoročno, odnosno v primeru ne-pismenosti uradnik pred prinoscem in pred dvema pričama in to s svojim imenom, z mestom prebivanja in višino vsote, ki je bila plačana v svrhu poravnave davčnega dolga davčnopravčevalca. Na ta način je moči urediti stare davčne zaostanke samo v roku šestdesetih dñi, t. j. do vstetega dne 17. marca 1930. Po tem roku se ne bodo ta potrdila in te priznanice v to svrhu več sprejemale in tudi se po tem roku država ne bo smatrala za zavezano, plačati zanje komurkoli ali karkoli. Občinstvo, ki nima davčnih zaostankov do konca leta 1928. se opozarja, da v tem roku prodra potrdila, odnosno priznanice in da jih lahko svobodno odstopi osebam, ki imajo davčni dolg, a niso v posesti takih potrdil, odnosno priznanic. — Za finančnega direktorja poslovnika Bajjé.

— Mr. Ponatis 1. številke je bil te dni dozgodljivo in smo razposlali vsem načinadnim naročnikom, ki so pravočasno vplačali naročnino, kakor tudi vsem onim šolam, ki so nam poslale opravičene reklamacije.

— Mr. Druga številka je zla danes. Razposlali smo jo samo šolam, ki so poleg naročila poslale tudi vplačilo. In samo take šole smo upoštevali v današnjih statističnih preglednicah. Otdod padec nekaterih šol v poeldnih srezih, ker velja pri nas naročno brez vplačila, kakor da ga ni. Na to smo že opetovano opozorili, toda ponekod še zmerom brez uspeha.

— Mr. Vezani letniki za šolske knjižnice se naročajo lahko tudi proti skupnemu vplačilu za list, vezavo in poštnino šele ob koncu leta. Ta naročila naj bodo po možnosti opremljena s štampiljko krajevnega šolskega odbora odnosno šolskega upraviteljstva in so v vsakem slučaju obvezna za tistega, ki jih podpiše.

— Mr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov). Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda občine kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki. Kdor reklamirane izvode naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako smo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma ka izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno, da nam vpoštejemo vplačilo za take izvode pri prihodnjem naročilu, ako jih prodajo ter to označijo na dopisnici.

— Mr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov).

Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda občine kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki.

Kdor reklamirane izvode naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako smo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma ka izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno,

da nam vpoštejemo vplačilo za take izvode pri prihodnjem naročilu, ako jih prodajo ter to označijo na dopisnici.

— Mr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov).

Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda občine kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki.

Kdor reklamirane izvode naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako smo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma ka izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno,

da nam vpoštejemo vplačilo za take izvode pri prihodnjem naročilu, ako jih prodajo ter to označijo na dopisnici.

— Mr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov).

Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda občine kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki.

Kdor reklamirane izvode naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako smo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma ka izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno,

da nam vpoštejemo vplačilo za take izvode pri prihodnjem naročilu, ako jih prodajo ter to označijo na dopisnici.

— Mr. Reklamacije. To pot smo razposlali list v manjših paketih (največ po 40 izvodov).

Z reklamacijami paketov počakajte vsaj teden dni, ker morda občine kje na poti, kakor se je to zgodilo v največ slučajih pri 1. številki.

Kdor reklamirane izvode naknadno prejme, naj nam to javi po dopisnici, da nam ne povzroči nepotrebnih stroškov. Prav tako smo vse poverjenike, ki prejmejo pomotoma ka izvod preveč, da nam ga vrnejo, odnosno,

da nam vpoštejemo vplač

Kupujte in priporočajte

doma e proizvode:
ADRIA
prasek
za pecivo in
vanilni sladkor

a za osnovne škole
kad je v = 13 sm. širina je 28 sm.
v = 13 1/2 sm. širina je 27 sm.
i v = 14 sm. širina je 26 sm.

Cl. 8. U jednoj učionici sa higijenskog i pedagoškog gledišta želiti je, da ne bude više od 45 daka. Zakonom je dopušteno da najveći broj daka bude 70. Kad broj daka dostigne ovu meru, treba se starati, da se otvoru nova učionica.

Veličina učionice određuje se po mestu potrebnom: za dake, učitelja, prolaze, učila i peć.

Klupa (sedište i stô) namenjena pojednom daku zauzima u osnovnim školama prosечно 0'37 a u gimnazijama 0'48 kvadratnih metra površine poda.

Učiteljev sto, školska tabla i učila zauzimaju 1'9 do 2 metra široko mesto ispred klupa.

Na krajevinu klupa prema vratima treba da je prolaz najmanje 1 metar širok, da se tu može smestiti i peć.

Na drugom kraju klupa prema prozoru je potreban je prolaz s obzirom na uložine prozorske 0'4 metra širok.

Prolaz između klupa u pravcu k stolu učiteljevom treba da je širok 0'5 metra. Ovaj prolaz potreban je samo onda, kad je učionica široka, da sede više od 6 daka jedan uz drugoga.

Prolaz iz stražnje klupe takođe je širok 0'5 metra.

Kad se opštima mestima i prolazima ostavi toliku mera, onda će doći na daka u osnovnim školama 0'75 do 0'85, a u gimnazijama 0'95 do 1'10 kvadratnih metara površine poda.

Prema ovome i najmanjih učionica površina ne sme biti manja od 40 do 50 kvadratnih metara. U srednjih treba da iznosi od 50 do 60, a u najvećih 60 do 70 kvadratnih metara.

Visina učionice ne može biti manja od 3'5 ni veća od 4 metra.

Prema tome doći će na daka u osnovnim školama 2'8 do 3'2 a u gimnazijama 3'58 do 4 kubna metra prostora.

Cl. 9. Prozori učionice treba da su uvek prema levoj strani dačkih sedišta. Po nevojli mogu biti prozori i iz leda; ali svetlost s ove strane ne sme biti jača od one s leve strane.

Po većim gradovima valja raditi na tome, da barem u dvornicama svetlost dolazi ozgo.

Površina koju zauzimaju prozori u učionici, treba da iznosi 1/6 površine poda, ako je školska zgrada usamljena na sasvim slobođnom mestu, a 1/4 te površine, ako na blizu ima predmeta, koji je zasenjuje. U siromašnim opštinašima može se svesti površina prozora na 1/8, površine poda, ako je škola usamljena, inače na 1/6 te površine.

Prozori moraju biti jedan od drugoga podjednako udaljeni. Donja ivica prozora treba da je u visini klupa, ili viša od njih, a gornja da dopire što bliže tavanici.

Zid između prozora ne sme biti širi od 1'3 metra.

Prozori u učionici moraju biti četverougli i dvostruki, sastavljeni iz četiri krila. Gornja su krila manja, a donja veća. Gornja krila — od najmanje dva prozora u svakoj učionici — treba da su radi provetranja za vreme učenja tako udešena, da se na niže spuštaju sa šarkama na donju ivicu. (Gledaj na kraju stava 2. člana 7. o jednostrukim prozorima.)

Ivice zida iznutra pored prozora moraju biti uzete, kako bi se svetlost po učionici bolje rasipala.

Cl. 10. Pod mora biti stolarski i po mogućtvu od tvrdog materijala. Ako je od međog, valja ga natopiti vrelim lanenim uljem. Ispod poda, gde nema podruma, treba prvo nasutu dovoljno suhu zemlju, za tim 0'3 metra suha peska, ili kovačke zgure (šlake).

Zidovi učionice, gde se god može, treba da su za 1 do (1'5) obloženi daskom (aplata lambrija), a ova da je premazana masnom bojom. Inače treba da su zidovi u visini od 1'5 metara premazani masnom bojom. No u sasvim siromašnim opštinašima može i ovo premazivanje otpasti.

Vrata u učionici treba da su jednokrilna, široka najmanje 1 — a visoka 2 — metra. Vrata se otvaraju svagda u hodnik, a najbolje im je mesto između stola učiteljevog i prednjih klupa.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporoča svojo bogato zalogu manufakturaga blaga prvoravnih čeških, nemških in angleških tovarna. Državni namešteni dobe b'ego tudi na obroke proti predložiti legitimacij.

Cl. 11. Peći moraju biti dovoljno velike, da mogu stalno održavati toplotu od 15° K i toziti se iznutra. Svaka peć mora imati gvozdeni štit. Visina štita treba da iznosi preko 1 metar.

Kadi provetranja treba ispod poda sprovesti do peći (ispod štita) cev, koja mora imati u prečniku 0'15 do 0'25 metra. Cev može biti od gvozdenog lima ili od dasaka ili od ilovače, ili od tako zvane »kamene smese« (Steinzeug). Cev ova prolazi kroz spoljni zid, te dovodi s polja svež vazduh. Ona je otvorena s obe strane.

U zidu treba takođe provesti drugu cev sa dnom poda do iznad krova. Ta cev odvodi pokvaren vazduh i ima dvoja vrataoca; jedna su blizu poda, a druga su ispod tavanice. Zimi otvore se donja vrataoca na toj cevi, a gornja se blizu tavanice zatvore. Leti se otvore vrataoca blizu tavanice, a donja se zatvare.

U velikim školskim zgradama, gde srešta dopuštaju, dobro je podići zajedničko centralno grejanje kombinovano sa ventilacijom (provetranjem).

U manjim pak seoskim dopuštaju se i obični ventilatori blizu tavanice.

Cl. 12. Pored učionica i soba za kancelariju, kabinet, knjižnicu i radionicu za ručni rad u seoskim zgradama školskim mora biti još i stana za učitelja ili upravitelja i za dake, ako ih ima iz daljnih mesta.

Učiteljev stan mora imati:

- a) Jednu sobu od najmanje 20 kvadratnih metara;
- b) jednu sobu od najmanje 10 kvadratnih metara;
- v) jednu kuhinju od najmanje 10 kvadratnih metara;

g) podrum i šupu za drva.

Pored stana učiteljeva mora biti još soba i kuhinja za poslužitelja.

Cl. 13. Stan sa dake sastoji se iz:

- a) sobe za spavanje;
- b) trpezarije;
- v) kuhinje od 10 kvad. metara.

Soba za spavanje mora biti udešena za provetranje i toliko velika, da na svakog daka dode 5 kubnih metara prostora.

Cl. 14. Za stanove učitelja i dake, može se podići odvojena zgrada. A ako je škola mala (ima najviše dve učionice) mogu da budu i s učionicama, pod jednim krovom; ali u tom slučaju ulasci u stanove moraju biti odvojeni, tako da učionice ne budu u neposrednoj vezi sa stanovima.

Cl. 15. Pri svakoj manjoj školi mora se ostaviti naročito prazno mesto za dozidivanje, ako se takva potreba docnije pokaže. A u svakoj većoj školi mora biti i po jedna zašljana soba za učionicu. U gimnazijskim pak zgradama mora biti više takvih zašljanih soba.

U gimnazijama i realkama moraju biti još odvojene sobe za zbirke, knjižnicu, crtanja, fizički i hemski kabinet, kancelarija za direktora, soba za skup profesora i soba za poslužitelje.

Ako je zgrada od više katova, učionice za mlađe dake treba da budu pri zemlji, a za starije u gornjim katovima.

Pri zgradama, u kojima su učionice odjeljene za mušku i žensku decu, treba izvesti i zasebne ulaske, hodnike i nužnike.

Cl. 16. Veće škole naročito u gradovima treba da imaju i dvornicu za gimnastiku i svečanosti, koja se može i ugrejati. Visina te dvornice da iznosi najmanje 5 metara.

Cl. 17. Nužnici školski treba da su van zgrade. A ako moraju biti u zgradi, onda neka su izvan temelja i od zgrade što više u stranu. Pred ovim nužnicima treba da ima hodnik, te da budu odeleni od ostalih prostorija dvojim vratima, i ova da se sama zatvaraju.

Nužnike treba popoditi s nagibom sa oticanje vode. Svaki nužnik treba da ima sedište, a na svaku učionicu da dode po jedan nužnik.

Ako su muška i ženska deca zajedno, onda za žensku decu treba napraviti odvojeni nužnik.

Nužnike, kad su u zgradi, valja olepit cementom. Iz svih nužnika da vodi cev do iznad krova radi provetranja.

Ni u kojem slučaju nužničke jame ne smiju biti izradene neposredno ispod samih zgrada, već odvojeno u dvorištu najmanje 1 metar od zgrade udaljeno, a sedišta imaju biti vezana sa njima cevima od tuča ili kameni smes, ili zasvodeni — kosim — jarukovima (kanalima).

ODELJAK TREĆI.

Nameštaj.

Cl. 18. Nameštaj školski za sve srednje i osnovne škole nabaviće se po odredbama ovih pravila.

Cl. 19. Klupe školske moraju biti prema dečjem uzrastu i udešene ovako:

a) Za dva ili najviše za četiri daka. Sve ivice na klupama treba da su glatkne i zaokružene, prednja polovina klupe i daska za sedenje stoje u nepomičnoj vezi.

b) Svaka klupa mora imati naslon, a za ovo se može udesiti i prednja strana zadnje klupe. Samo poslednja klupa mora imati svoj zaseban naslon.

Naslon ne sme biti prav, već dole i gore savijen, prema krstima i kićmi koju treba da podupire.

v) Sedište (daska za sedenje) na zadnjoj polovini da je izdubljeno. Sedište mora biti tako visoko, da butine potpuno na dasci leže, evolike (cevanice) vertikalno da stoe, a stopala da sa svim dodiruju pod, ili, kod mlađih daka, dasku za držanje nogu.

g) Stona daska mora biti nagnuta, ali to nagnuće ne sme biti veliko. Gornji deo ove daske treba da je u širini od 0'1 metra horizontalan sa žlebom za pisaljke i mastionice.

Odstojanje daske za sedenje od stone daske (diferencija) treba da je tolika, da kad uspravo sedi sa skrštenim rukama, laktovima dodiruje donju ivicu stone daske.

d) Ispod stone daske mora biti daska za knjige; ova da je nešto uža od prve i toliko visoka, da je dak koljenima ne dodiruje.

d) Odstojanje od stone daske do sedišta (distancija) ne treba da je veća od 0'05 metra, ako klupe nemaju stone daske sa izvlačenjem.

e) Ivice na oba kraja stone daske a tako i pragovi koji vezuju prednji deo klupe sa sedištu postojanju valja da su okovani šinama (a ove utvrđene zavrtnjima).

U siromašnim opštinašima valja nabaviti klupe od tri numere, a u gimnazijama do osam numera.

Cl. 20. U svakoj učionici treba da bude sto ili katedra za nastavnika. Pod stolom ili katedrom mora biti postolje najmanje 2 metra dugačko i 1'50 m. široko a 25 do 30 santimetara visoko, od debljih dasaka.

Cl. 21. Svaka učionica mora imati i orman sa zatvorom za ostavu učila i dačkih potreba.

Cl. 22. Tabla treba da je ravna, crna, i da ne odbija svetlost.

Mesto na nogarima mnogo je bolje, da stoji na zidu više učiteljeva stola i da je udešena za spuštanje i podizanje, a još je bolje, da budu dve, tako, da kad se jedna spušta druga da se podiže.

U prva dva razreda jedna od njih treba da je išpartana, kao pisanke, a druga istaćana, kao crtanke. U višim razredima jedna treba da je istaćana, a druga čista, bez lipa i tačaka.

Cl. 23. Na prozorima moraju biti zavese od sive materije. One mogu biti udešene tako, da se spuštaju i podižu sa zakovanim gornjom stranom. Ali je bolje, da gornja strana ne bude zakovana, utvrđena, nego slobodna na užicama (kanapima), te da se ona može po potrebi spuštati, kako bi svetlost više dolazila ozgo, a ne sa strane, koso. Najposle može biti i s alkama na šipci, kako bi se po potrebi uklanjala u stranu.

Cl. 24. U svakoj školi valja da ima topomer, i da se namesti u sobi 1'2 do 1'5 metra nad podom i na mestu gde je srednja topota. Dete najudaljenije od peći treba da ima topot od 15° R (18—20° C). Kad je topota ispod 12° R, onda valja grejati sobu ma koje doba godine bilo. Leti pak, kad je topota u učionici posle podne preko 20° R, ne treba raditi u njoj već na polju, u hladu.

Cl. 25. U nameštaj dolazi još i ikona Sv. Save i slika vladareva, koje svaka učionica treba da ima.

Cl. 26. Pred svakom učionicom treba da ima vešal (čiviluk) za gornje haljine dečje sa što više klinova (čivija) za vešanje.

Cl. 27. Školska gradina mora biti udešena tako, da može služiti i za nastavu a i za radove u njoj.

Cl. 28. Školsko dvorište treba da je zasadeno drvećem, koje daje dobar hlad, kao što su: lipa, orah, divlji kesten itd.

Dvorište mora biti dobro kaldrmisano ili dobro nasuto šljunkom i peskom i nagnuto, tako, kako bi voda mogla da otiče.

U dvorištu pred gimnazijskim zgradama valja namestiti sprave za gimnastiku.

ODELJAK ČETVRTI.

Prelazno naredenje.

Sadanje školske zgrade u koliko ne bi odgovarale zahtevima ovih pravila, imaju se po mogućtvu popraviti tako, da se što više približe njima. Druge pak po zdravljie učenika škodljive, imaju se zatvoriti, čim se potpuno dokaže, da ne od